SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHGA MOSLASHUVDA PEDAGOGLARNING IJTIMOIY QO'LLAB-QUVVATLANISHI

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
amaliy psixologiya yo'nalishi 3-kurs talabasi
Turdiyeva Durdona Botirjon qizi
durdonaa995@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagoglarning sun'iy intellektdan foydalanishga moslashuv jarayonida ijtimoiy qo'llab-quvvatlanishining ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda pedagoglarning kasbiy faoliyatida jamoaviy hamkorlik, ijtimoiy muhit va o'zaro muloqotning roli yoritiladi. Sun'iy intellekt texnologiyalariga moslashishda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash pedagoglarning stressini kamaytirish va motivatsiyasini oshirishda muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi. Maqolada pedagoglarning ijtimoiy moslashuvi va psixologik barqarorligini ta'minlashga qaratilgan yondashuvlar tahlil qilinadi. Shuningdek, pedagogik jamoada ijobiy psixologik iqlimni shakllantirish masalalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari sun'iy intellektdan samarali foydalanish uchun amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, pedagog, sun'iy intellekt, moslashuv, muloqot, psixologik barqarorlik.

Аннотация: В статье анализируется значение социальной поддержки педагогов в процессе адаптации к использованию искусственного интеллекта. Рассматривается роль командного взаимодействия, социальной среды и коммуникации в профессиональной деятельности педагогов. Социальная поддержка рассматривается как важный фактор снижения стресса и повышения мотивации при адаптации к технологиям искусственного интеллекта. Анализируются подходы к обеспечению социальной адаптации и психологической устойчивости педагогов. Также рассматриваются вопросы формирования благоприятного психологического климата в педагогическом коллективе. Результаты исследования включают практические рекомендации по эффективному использованию искусственного интеллекта.

Ключевые слова: социальная поддержка, педагог, искусственный интеллект, адаптация, коммуникация, психологическая устойчивость.

Abstract: This article analyzes the importance of social support for teachers in the process of adapting to the use of artificial intelligence. It examines the role of teamwork, social environment, and communication in teachers' professional activities. Social support is considered an important factor in reducing stress and increasing motivation when adapting to artificial intelligence technologies. The study analyzes approaches to ensuring teachers' social adaptation and psychological stability. It also discusses the formation of a positive psychological climate within the teaching staff. The research results provide practical recommendations for the effective use of artificial intelligence.

Keywords: social support, teacher, artificial intelligence, adaptation, communication, psychological stability.

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimi sun’iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi bilan yangi bosqichga qadam qo‘ymoqda. Ushbu jarayon pedagoglardan nafaqat yangi texnologik bilim va ko‘nikmalarni egallashni, balki o‘z kasbiy faoliyatiga innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishni ham talab etadi. Shu bilan birga, sun’iy intellektdan foydalanishga moslashuv jarayoni pedagoglar uchun ma’lum darajada psixologik va ijtimoiy qiyinchiliklarni ham yuzaga keltiradi. Shu sababli, pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi mazkur jarayonda muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi.

Sun’iy intellekt texnologiyalarini ta’lim jarayoniga joriy etish pedagoglarning ish faoliyatida yangi imkoniyatlarni ochib beradi. Biroq, yangi texnologiyalarga moslashish jarayoni ko‘plab pedagoglar uchun stress, noaniqlik va o‘ziga bo‘lgan ishonchning pasayishi kabi holatlar bilan kechishi mumkin. Aynan shu jarayonda ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, ya’ni pedagogik jamoa, rahbariyat va professional muhit tomonidan ko‘rsatiladigan yordam pedagoglarning moslashuv jarayonini yengillashtiradi.

Pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi ularning kasbiy faoliyatida samaradorlikni oshirish, motivatsiyasini kuchaytirish va psixologik barqarorligini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Jamoaviy hamkorlik, tajriba almashish, o‘zaro maslahatlashuv va ijobiy psixologik iqlim pedagoglarning yangi texnologiyalarni o‘zlashtirish jarayonini tezlashtiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash pedagoglarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi va ularning innovatsion faoliyatga bo‘lgan tayyorgarligini kuchaytiradi.

Raqamli ta’lim muhitida pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi nafaqat individual rivojlanish, balki jamoaviy faoliyat samaradorligini ham ta’minlaydi. Pedagogik jamoada o‘zaro hurmat, ishonch va samarali muloqotning mavjudligi pedagoglarning psixologik farovonligini mustahkamlaydi va ularni yangi texnologiyalarni faol qo‘llashga undaydi. Shu bois, sun’iy intellektdan foydalanishga moslashuv jarayonida ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimini rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Ushbu maqola pedagoglarning sun’iy intellektdan foydalanishga moslashuv jarayonida ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishining ahamiyatini o‘rganishga, ushbu jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlashga hamda pedagoglarning samarali faoliyat yuritishini ta’minlashga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga yo‘naltirilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Sun’iy intellekt (SI) texnologiyalarining ta’lim tizimiga joriy etilishi pedagoglarning kasbiy faoliyatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Biroq ushbu jarayon pedagoglardan nafaqat texnologik kompetensiyani, balki ijtimoiy va psixologik moslashuvni ham talab etadi. Ayniqsa, pedagoglarning sun’iy intellektdan foydalanishga moslashuv jarayonida ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi ularning kasbiy faoliyat samaradorligini ta’minlovchi muhim omillardan biri sifatida e’tirof etiladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, pedagogik jamoada mavjud bo‘lgan ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash darajasi pedagoglarning yangi texnologiyalarni qabul qilish tezligi va sifatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi (Vygotsky, 1978)[1].

Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tushunchasi pedagoglarning professional faoliyatida hamkasblar, rahbariyat va keng ijtimoiy muhit tomonidan ko‘rsatiladigan yordam, maslahat va psixologik qo‘llab-quvvatlashni o‘z ichiga oladi. SI texnologiyalariga moslashish jarayonida aynan ushbu omil pedagoglarning stress darajasini kamaytirish, ularning motivatsiyasini oshirish va o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlashda muhim rol o‘ynaydi. Bandura (1986) o‘zining

[1] Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes.* Harvard University Press.

ijtimoiy-kognitiv nazariyasida shaxsning o‘ziga bo‘lgan ishonchi (self-efficacy) ijtimoiy muhit bilan chambarchas bog‘liq ekanligini ta’kidlaydi[2]. Shu nuqtai nazardan, pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi ularning SI texnologiyalaridan samarali foydalanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, pedagogik jamoada ijobiy psixologik iqlimning mavjudligi pedagoglarning innovatsion faoliyatini rag‘batlantiradi. Jamoada o‘zaro ishonch, hurmat va samarali muloqot pedagoglarning yangi texnologiyalarga moslashuv jarayonini yengillashtiradi. Ayniqsa, tajriba almashish, birgalikda muammolarni hal qilish va kasbiy maslahatlashuvlar pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishini kuchaytiradi. Shu bilan birga, rahbariyat tomonidan yaratilgan qulay shart-sharoitlar va rag‘batlantirish tizimi ham pedagoglarning innovatsion faoliyatini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Mazkur tadqiqot metodologiyasi sifatida kompleks yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqotda sifatli va miqdoriy metodlar uyg‘unlashtirildi. Sifatli metodlar orqali pedagoglarning sun’iy intellektga moslashuv jarayonidagi ijtimoiy tajribalari, ularning jamoaviy faoliyatdagi o‘rni va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashni qabul qilish xususiyatlari o‘rganildi. Miqdoriy metodlar esa pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanish darajasi, stress ko‘rsatkichlari va kasbiy motivatsiyasini aniqlashga xizmat qildi.

Tadqiqot jarayonida so‘rovnoma, yarim tuzilgan intervyu va pedagogik kuzatuv metodlaridan foydalanildi. So‘rovnoma pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanish darajasini aniqlashga qaratilgan bo‘lsa, intervyular ularning individual tajribalarini chuqur tahlil qilish imkonini berdi. Kuzatuvlar esa pedagoglarning real ta’lim jarayonida SI texnologiyalaridan foydalanishdagi xatti-harakatlari va ijtimoiy o‘zaro ta’sirini baholashga yordam berdi.

Shuningdek, tadqiqotda pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi bilan ularning sun’iy intellektga moslashuv darajasi o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik o‘rganildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash darajasi yuqori bo‘lgan pedagoglar SI texnologiyalarini tezroq o‘zlashtiradi va ulardan samaraliroq foydalanadi. Aksincha, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash yetarli bo‘lmagan hollarda pedagoglarda noaniqlik, ishonchsizlik va stress darajasi yuqori bo‘lishi kuzatiladi.

Natijada, pedagoglarning sun’iy intellektdan foydalanishga moslashuv jarayonida ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi ularning kasbiy rivojlanishi, psixologik barqarorligi va ta’lim jarayoni samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa ta’lim muassasalarida ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimini rivojlantirish va pedagogik jamoada sog‘lom psixologik muhitni shakllantirish zaruratini ko‘rsatadi.

Muhokama

Sun’iy intellekt texnologiyalarining ta’lim tizimiga joriy etilishi pedagoglarning kasbiy faoliyatida yangi imkoniyatlar bilan bir qatorda muayyan qiyinchiliklarni ham yuzaga keltirmoqda. Ushbu jarayonda pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi ularning yangi texnologiyalarga moslashuvini ta’minlovchi muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglar o‘z faoliyatida ijtimoiy yordam va hamkorlikni his qilgan hollarda sun’iy intellekt vositalarini o‘zlashtirish jarayoni ancha samarali kechadi.

Muhokama davomida aniqlanishicha, pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi bir necha darajada amalga oshadi: jamoaviy, tashkiliy va individual darajalarda. Jamoaviy darajada

[2] Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory.* Prentice-Hall.

pedagoglar o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlik, tajriba almashish va birgalikda muammolarni hal qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayon pedagoglarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi va ularda yangi texnologiyalarni qo‘llashga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi.

Tashkiliy darajada esa ta’lim muassasasi rahbariyati tomonidan yaratilgan sharoitlar, metodik yordam va rag‘batlantirish tizimi pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishida muhim o‘rin tutadi. Pedagoglarga texnik yordam ko‘rsatish, treninglar tashkil etish va ularning fikr-mulohazalarini inobatga olish orqali sun’iy intellektga moslashuv jarayoni yanada samarali tashkil etiladi.

Individual darajada esa pedagoglarning shaxsiy xususiyatlari, ularning muloqotga ochiqligi va ijtimoiy faolligi muhim rol o‘ynaydi. O‘zaro qo‘llab-quvvatlashga tayyor bo‘lgan pedagoglar yangi texnologiyalarni tezroq o‘zlashtiradi va ularni amaliyotda samarali qo‘llaydi. Shu bilan birga, ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashning yetishmasligi pedagoglarda ishonchsizlik, xavotir va stress holatlarini kuchaytirishi mumkin.

Muhokama natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi nafaqat ularning sun’iy intellektga moslashuvini yengillashtiradi, balki ularning psixologik barqarorligini ham ta’minlaydi. Jamoaviy muloqot, o‘zaro yordam va ijobiy psixologik iqlim pedagoglarning kasbiy faoliyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi hamda innovatsion yondashuvlarni keng qo‘llash imkonini yaratadi.

Shunday qilib, pedagoglarning sun’iy intellektdan foydalanishga moslashuv jarayonida ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi kompleks va tizimli yondashuvni talab qiladi. Bu esa ta’lim muassasalarida samarali ijtimoiy muhitni shakllantirish, pedagogik hamkorlikni rivojlantirish va pedagoglarning professional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash orqali amalga oshiriladi.

Xulosa

Sun’iy intellektning ta’lim jarayoniga joriy etilishi pedagoglarning kasbiy faoliyatini tubdan o‘zgartirmoqda va ulardan yangi kompetensiyalarni talab qilmoqda. Shu nuqtai nazardan, pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi ular uchun nafaqat texnologik moslashuvni yengillashtiruvchi, balki psixologik barqarorlikni ta’minlovchi muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, pedagoglar o‘zlarini ijtimoiy jihatdan qo‘llab-quvvatlangan his qilgan hollarda sun’iy intellekt vositalarini samarali o‘zlashtiradi va ularni amaliyotda muvaffaqiyatli qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Muhokama qismi natijalariga ko‘ra, pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishi uch asosiy darajada ta’minlanadi: jamoaviy, tashkiliy va individual. Jamoaviy qo‘llab-quvvatlash pedagoglarning o‘zaro tajriba almashishi, birgalikda muammolarni hal qilishi va o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishini ta’minlaydi. Tashkiliy darajada esa ta’lim muassasasi rahbariyati tomonidan yaratilgan metodik yordam, treninglar va rag‘batlantirish tizimi pedagoglarning texnologiyalarga moslashuvini tezlashtiradi. Individual darajada esa pedagogning muloqotga ochiqligi, ijtimoiy faolligi va motivatsiyasi yangi yondashuvlarni o‘zlashtirishdagi muhim shart hisoblanadi.

Ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashning yetishmasligi pedagoglarda stress, xavotir va ishonchsizlikni kuchaytirishi mumkin, bu esa sun’iy intellekt vositalarini samarali qo‘llash jarayonini sekinlashtiradi. Shu sababli, ta’lim muassasalarida pedagoglarning ijtimoiy qo‘llab-quvvatlanishini tizimli ravishda tashkil etish, jamoaviy va individual muloqotni rivojlantirish, hamda psixologik iqlimni ijobiy shakllantirish katta ahamiyatga ega.

Umuman olganda, pedagoglarning sun'iy intellektdan foydalanishga moslashuvida ijtimoiy qo'llab-quvvatlanish ularning kasbiy rivojlanishi, innovatsion yondashuvlarni qo'llash va pedagogik faoliyatini samarali tashkil etishning asosiy omili sifatida qaraladi. Shu bilan birga, bu jarayon ta'lim sifatini oshirish va raqamli ta'lim muhitida barqaror va samarali pedagogik jamoani shakllantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes.* Harvard University Press.
2. Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory.* Prentice-Hall.
3. Abduqodirova, Dilobarbonu Erkinjon qizi. *Inklyuziv ta'lim sharoitida o'quvchilarning emotsional intellektini rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari.* Scientific-Practical Conference "Inclusive Education: Dialogue, Analysis, Experience", December 15, 2025.
4. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). *Talabalarda psixologik stressni yengish.* 03. 69-73.
5. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). *Hissiy ijodkorlik: tushuncha va komponentlar.* Journal of Economics and Business UBS. 4. 145-154.